

حرکت

شماره ۶ - پاییز ۱۳۷۹

ص ص : ۹۳-۱۳

بررسی نگرش صاحب نظران، پژوهشگران و مدیران حوزه ورزش پیرامون ساختار و تشکیلات جدید ورزش دانش آموزی

دکتر عباسعلی گاشینی

استادیار دانشگاه تهران

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی نگرش صاحب نظران، پژوهشگران و مدیران حوزه ورزش پیرامون ساختار و تشکیلات جدید ورزش دانش آموزی بوده است. بدین منظور، پرسشنامه دست سازی تهیه و بین ۲۳۵ نفر از استادان دانشگاه در رشته تربیت بدنی، مدیران بخش های مختلف حوزه ورزش، مدیران ستادی وزارت آموزش و پرورش توزیع شد که ۱۸۷ نفر آنها (۶۹ نفر خانم و ۱۱۸ نفر آقا) آن را تکمیل و به پژوهشگر بازگرداندند. با استفاده از روش های آماری توصیفی و استنباطی، اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه بررسی گردید و نتایج زیر حاصل شد:

- سه ساختار تشکیلاتی پیشنهادی برای حوزه ستادی تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش عبارتند از: الف) معاون ورزش دانش آموزی با زیر مجموعه سه اداره کل ورزش مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه و پیش دانشگاهی، ب) معاون ورزش دانش آموزی با زیر مجموعه دو اداره کل ورزش دانش آموزی دختر و پسر، ج) سازمان ورزش دانش آموزی؛ - زنان پاسخ دهنده بر این باورند که تفکیک اداره کلی تربیت بدنی پیشین به دو اداره کل تربیت بدنی پسران و دختران موجب دخالت بیشتر و اعمال نظر گسترده تر معاونین پرورشی در همه سطوح بر برنامه های ورزش می شود؛ - بیشتر آقا یان معتقدند تفکیک مذکور به سود ورزش دانش آموزی و در نهایت به سود ورزش کشور تمام نخواهد شد.

واژه‌های کلیدی

تشکیلات، مدیران ورزش، معاونت ورزش دانش‌آموزی، اداره کل تربیت‌بدنی پسران، اداره کل تربیت‌بدنی دختران

مقدمه

مدیریت یکی از مهمترین فعالیتهای اجتماعی بشر امروزی است که در سایه آن مأموریت و هدف‌های سازمان تحقق می‌یابند (۱). پدید آمدن علم مدیریت و رشد آن در یک قرن اخیر حاصل فاصله گرفتن از اندیشه‌های سنتی است. تیلور^۱ که از وی به عنوان بنیانگذار مکتب کلاسیک^۲ یاد می‌شود، معتقد است کارها باید تخصصی شود و برنامه‌ریزی از اجرا جدا گردد و فعالیت‌ها به کمک روش‌های مطالعه‌ای، استاندارد شوند تا کارایی سازمان به بهترین شکل ارتقا یابد (۲).

مدیران سازمان‌های مختلف با توجه به نوع فعالیت سازمان، محیط سازمان و خط مشی‌های کلی آن اقدام به انتخاب و اعمال یکی از سبک‌های مدیریت می‌کنند. در جوامع در حال توسعه، استفاده از شیوه تقلیدی از به کارگیری شیوه‌های مبتنی بر پژوهش و تحقیق، رایج‌تر است که تبعات نامطلوبی را به همراه دارد.

ساختار تربیت‌بدنی و ورزش از جمله بخش‌های صف و ستاد وزارت آموزش و پرورش است که از بدو تأسیس تاکنون بنا به مقتضیات زمانی و مکانی و عمدتاً به دلیل خواست‌های فردی مدیران ارشد آن وزارت دچار دگرگونی‌هایی شده‌است. اینکه تا چه حد ساختار مذکور متناسب با هدف‌های جامعه است، معلوم نیست، ولی روشن است ساختار سازمانی ناسازگار با هدف‌های هر جامعه، بوروکراسی بازدارنده‌ای است که کل جامعه را به بیراهه می‌برد. این موضوع مطابق نظر علمای مدیریت است که معتقدند بروز ناهماهنگی بهترین و قوی‌ترین دلیل برای تجدید ساختار یک سازمان به شمار می‌رود (۷). بنابراین، بازنگری ساختار اداری از وظایف مستمر هر مدیری است.

از زمانی که دایره تربیت‌بدنی برای نخستین بار در سال ۱۳۱۲ در وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه تأسیس گردید و سپس در سال ۱۳۱۳ به نام پیشاهنگی و تربیت‌بدنی نامیده شد، حدود ۶۶ تا ۶۷ سال می‌گذرد (۵). این در حالی است که در قانون اساسی فرهنگ مصوب آبان ماه ۱۳۹۰

خورشیدی، به امر تربیت بدنی و پرورش جسم دانش آموزان اشاره صریح شده است. در نوزدهم فروردین ماه ۱۳۳۵، اساسنامه جدیدی در شورای عالی فرهنگ به تصویب رسید که به موجب آن اداره کل تربیت بدنی در وزارت فرهنگ تأسیس شد (۳).

بالاترین سطح ساختاری و تشکیلاتی تربیت بدنی در ستاد وزارت آموزش و پرورش، در خرداد ماه ۱۳۵۷ تحقق یافت که بر اساس آن تأسیس معاونت ورزش به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسید و برای اجرا به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شد (۴). در سال ۱۳۵۸، معاونت ورزش مجدداً به اداره کل تربیت بدنی تنزل یافت. پس از آن نیز در سال‌های ۱۳۶۴، ۱۳۶۸، ۱۳۷۱، ۱۳۷۴ و سرانجام سال ۱۳۷۷ ساختار سازمان تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش مورد بررسی، تجدید نظر و تصویب سازمان امور اداری و استخدامی قرار گرفت. در سال ۱۳۷۷، اداره کل تربیت بدنی تحت پوشش معاونت پرورشی به دو اداره کل تربیت بدنی پسران و دختران تحت پوشش معاونت پرورش و تربیت بدنی تفکیک شد و تا به امروز امور تربیت بدنی دانش آموزان در دو بخش جداگانه، برنامه‌ریزی، هدایت و سازمان‌دهی می‌شود. این در حالی است که وزیر سابق آموزش و پرورش^۱ در نامه‌ای به دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور، ضمن اشاره به مطالب مهمی در مورد توسعه و گسترش ورزش قهرمانی، به عدم کارایی وضعیت موجود ورزش مدارس اذعان کرد و با ایجاد حوزه معاونت ورزش در وزارت آموزش و پرورش موافقت نمود و تجدید نظر در ساختار سازمانی موجود ورزش دانش آموزی را امری اجتناب‌ناپذیر خواند.

این موضوع در تاریخ ۷۶/۸/۲۸ در شورای عالی سازمان تربیت بدنی که به ریاست رئیس جمهور تشکیل شده بود، مطرح شد و موضوع تأسیس معاونت ورزشی در تشکیلات وزارت آموزش و پرورش مورد تأکید شورا و شخص ایشان قرار گرفت. به دنبال آن دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور طی نامه‌ای^۲ به وزیر آموزش و پرورش وقت^۳، موافقت اصولی سازمان مذکور را با ایجاد "معاونت ورزش" در تشکیلات آن وزارت علوم اعلام کرد. با مخالفت برخی از بخش‌های وزارت آموزش و پرورش و عدم پیگیری سازمان امور اداری و استخدامی کشور، موضوع تأسیس معاونت ورزش در

۱- علی محمد نجفی، نامه شماره ۷۰۰/۱۰۸۰ مورخ ۷۶/۳/۲

۲- محمد باقریان، نامه شماره ۵۹۲۴/د. مورخ ۷۶/۸/۱۰

۳- حسین مظفر.

وزارت آموزش و پرورش، بحثی جدی تلقی نشد، تا آنکه در زمان تشکیل مجدد شورای عالی تربیت بدنی، موضوع معوق ماندن تصمیم شورا در سال گذشته به اطلاع رئیس جمهور رسید. ایشان موافقت مجدد خود را با ایجاد معاونت ورزش اعلام داشتند و به وزیر آموزش و پرورش در خصوص ایجاد معاونت ورزش در وزارت آموزش و پرورش نوشتند: "به نام خدا، جناب آقای مظفر حتماً و جداً پیگیری کنید". با این وجود، موضوع تأسیس معاونت ورزش تحقق نیافت.

سرانجام در بهمن ماه ۱۳۷۷، تشکیلات جدید وزارت آموزش و پرورش به تصویب سازمان امور اداری استخدامی کشور رسید که در چارچوب دو اداره کل تربیت بدنی پسران و دختران به عنوان دو زیربخش معاونت جدیدی به نام معاونت پرورشی و تربیت بدنی، تمشیت امور تربیت بدنی در این وزارت را متقبل شدند. این تفکیک که با هدف ارتقای سطح فعالیت‌های ورزش دانش‌آموزی انجام شد، مخالفت‌هایی را نیز به دنبال داشت. صاحب‌نظران مخالف، چنین تفکیکی را ناموفق می‌دانند و معتقدند چنین تمایزی کمکی به رشد کمی و کیفی ورزش دانش‌آموزی نخواهد کرد. این پژوهش برای اطلاع و آگاهی از اینکه آیا این تمایز به رشد جدیدی در ورزش دانش‌آموزی منجر می‌شود یا خیر و همچنین کسب نظر صاحب‌نظران، پژوهشگران و مدیران حوزه ورزش پیرامون ساختار و تشکیلات اخیر ورزش دانش‌آموزی، انجام شده است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع توصیفی و روش اجرای آن میدانی و کتابخانه‌ای است. پژوهشگر با استفاده از یک پرسشنامه، وضعیت حال حاضر تشکیلات ورزش دانش‌آموزی را در بخش ستاد بدون هرگونه سمت‌گیری و ارزش‌گذاری توصیف کرده است. با توجه به ماهیت این روش تحقیق و برای توصیف مناسب یافته‌های حاصل از آن، از اسناد، مدارک موجود و در دسترس و منابع کتابخانه‌ای نیز استفاده شده است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش را استادان دانشگاه در رشته تربیت بدنی، مدیران سازمان‌های مختلف ورزشی، بخشی از مدیران ستادی وزارت آموزش و پرورش، رؤسای انجمن‌های ورزشی و کارشناسان مسئول تربیت بدنی در بخش‌های ورزش دانش‌آموزی پسران و دختران و مدیران کل ادوار گذشته اداره

کل تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌دهند. تعداد نفقات مورد تحقیق ۲۳۵ نفر بود که ۱۸۷ نفر (۶۹ نفر زن و ۱۱۸ نفر مرد) پرسشنامه را تکمیل کردند، از این رو به عنوان نمونه پژوهش مد نظر قرار گرفتند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

وسیله اصلی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه دست‌ساز بوده‌است. این پرسشنامه شامل دو بخش است که بخش اول آن مشتمل بر ۱۱ سؤال بسته برای کسب اطلاع از موقعیت‌های مختلف پاسخ‌دهندگان و بخش دوم مشتمل بر ۴۹ سؤال بسته برای دستیابی به دیدگاه‌های جزئی پاسخ‌گویان در خصوص تفکیک تربیت‌بدنی حوزه ستادی وزارت آموزش و پرورش می‌باشد.

روش آماری

برای توصیف، مقایسه و نمایش یافته‌های تحقیق، از روش آمار توصیفی، (جداول فروانی و نمودارها) و به منظور تجزیه و تحلیل آنها در روش آمار استنباطی (آزمون آماری اسکور) روابط بین دیدگاه‌های زنان و مردان جامعه پژوهش مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌های تحقیق

الف - بررسی توصیفی ویژگی‌های شخصی پاسخ‌گویان

۳۷ درصد از پاسخ‌گویان، زنان و ۶۳ درصد بقیه، مردان بودند. میانگین سنی نیمی از آنان، ۳۶ تا ۴۰ سال بود. ۴۹ درصد پاسخ‌گویان زن مدرک کارشناسی داشتند در حالی که در بخش مردان، ۳۱ درصد، از سطح تحصیلی کارشناسی ارشد برخوردار بودند. تنها ۸ درصد زنان، درجه دکترا داشتند، در حالی که دارندگان این مدرک در بخش مردان، ۳۷ درصد بود. ۷۳ درصد افراد پاسخ‌دهنده دانش‌آموخته رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی بودند. ۸۶ درصد از کل پاسخ‌گویان در زمان پاسخ دادن به سئوالات کاملاً با موضوع تربیت‌بدنی و ورزش سر و کار داشتند، در حالی که بیشترین درصد پاسخ‌گویان در بخش مردان در سمت استاد دانشگاه بودند و ۲۵ درصد از کل پاسخ‌دهندگان هیچ‌گونه سابقه مدیریتی در ورزش کشور نداشتند. ۵۸ درصد پاسخ‌دهندگان بیشتر از چهار سال سابقه کار کارشناسی در موضوع ورزش داشتند. ۷۰ درصد از پاسخ‌گویان نیز از سابقه مدیریت در بخش تربیت‌بدنی آموزش و پرورش برخوردار

بودند که میزان سابقه ۵۹ درصد آنها بیشتر از چهار سال می‌رسید. ۸۱ درصد بیشتر از چهار سال سابقه تدریس داشتند.

ب- بررسی توصیفی و استنباطی آرای پاسخ‌دهندگان درباره سؤالات بخش دوم پرسشنامه

جدول ۱، بررسی آرا و عقاید پاسخ‌دهندگان به مجموعه سؤالات بخش دوم پرسشنامه و همچنین اطلاعات آماری اختلاف زنان و مردان جامعه تحقیق با استفاده از آزمون آماری مجذور کای را نشان می‌دهد. چنانچه در جدول مشاهده می‌شود، با استفاده از آزمون آماری غیر پارامتریک مجذور کای، اختلاف نظر زنان و مردان جامعه تحقیق بررسی شده است. باینر ضابطه تصمیم‌گیری، چنانچه $P < 0/01$ باشد، اختلاف نظر معنی‌دار و اگر $P > 0/01$ باشد، اختلاف نظر معنی‌دار نیست.

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سوالات بخش دوم پرسشنامه

ردیف	توصیف آرای پاسخ‌دهندگان														
	مردان						زنان								
	کاملاً موافقم	موافقم	مطلقاً موافقم	مطلقاً مخالفم	مطلقاً مخالفم	کاملاً موافقم	موافقم	کاملاً موافقم	موافقم	مطلقاً موافقم	مطلقاً مخالفم	کاملاً مخالفم			
۶	۱/۶	۱/۱۳	۱/۲۴	۱/۳۱	۱/۲۶	۱/۷۴	۱/۲۲	۱/۳۳	۱/۲۲	۱/۳	۱/۳	۰/۰۰۰	۲	۹۸/۸۶	تفکیک، برنامهریزی درسی و دستیابی به اهداف تربیت‌مندی در مدارس را آسان‌تر می‌کند
۷	۱/۴	۱/۲۷	۱/۲۷	۱/۲۵	۱/۱۷	۱/۷۱	۱/۲۵	۱/۲۵	۱/۱	۱/۳	۱/۳	۰/۰۰۰	۲	۷۲/۵۳	تفکیک، منجر به آزادی عمل و قدرت عمل بیشتر در تدریس و اجرای برنامه‌های دو اداره کل خواهد شد
۸	۱/۲	۱/۴	۱/۲۷	۱/۲۴	۱/۳۵	۱/۶۵	۱/۲۲	۱/۲۲	۱/۶	۱/۴	۱/۳	۰/۰۰۰	۲	۱۳۵/۳۸	تفکیک، امکان همکاری بیشتری را بین کارشناسان و مسئولان هر دو تشکیلات میسر می‌سازد
۹	-	۱/۸۸	۱/۳۲	۱/۲۳	۱/۲۷	۱/۷۱	۱/۲۰	۱/۲۰	۱/۶	۱/۳	-	۰/۰۰۰	۲	۹۵/۵۰	تفکیک، منجر به ایجاد رقابت سالم بین کارشناسان و مدیران دو اداره کل می‌گردد، همچنین کیفیت تدریس و اجرای برنامه‌های ورزشی دانش‌آموزان بهتر می‌شود
۱۰	۱/۴	۱/۳۳	۱/۳۶	۱/۱۹	۱/۸	۱/۷۱	۱/۲۵	۱/۲۵	۱/۳	۱/۱	-	۰/۰۰۰	۲	۶۲/۸۰	تفکیک، امکان جذب بودجه برای این بخش تربیت‌مندی دانش‌آموزی را افزایش می‌بخشد

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سؤالات بخش دوم پرسشنامه

ردیف	سؤال	اطلاعات آماری اختلاف نظر زنان و مردان جامعه تحقیق استفاده از آزمون آماری مجذورکای										زنان	مردان	
		مردان					زنان							
		کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخالقم	کاملاً مخالفم	موافقم	کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخالقم	کاملاً مخالفم	موافقم			
۲۱	با تفکیک، استقلال عمل در فعالیت‌های ورزشی-سرهم‌پوشی و اجزایی ورزش از ساختارهای فوقانی ستادی، استانی و شهرستانی بشدت تقویت می‌گردد	۸۷/۲۹	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۸۷/۲۹	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۸۷/۲۹	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۸۷/۲۹
۲۲	با تفکیک، از آگاهی‌پست‌های ورزشی دانش‌آموزی سطح ستادی، استانی و شهرستانی به افراد غیرمتخصص و خارج از صنف ورزش جلوگیری به عمل می‌آید	۱۱۸/۵۲	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۸/۵۲	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۸/۵۲	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۸/۵۲
۲۳	با تفکیک، سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و اجرای مسابقات ورزشی دانش‌آموزان بشدت کفایت می‌شود و موجب صرفه‌جویی در برپایی مسابقات کشوری می‌گردد	۱۱۲/۳۰	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۲/۳۰	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۲/۳۰	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۱۱۲/۳۰
۲۴	با تفکیک، امکان برنامه‌ریزی بهتر و رقابتی مناسب‌تر برای برپایی المپیادهای ورزشی دانش‌آموزان در بخش پسران و دختران فراهم می‌شود	۶۷/۲۵	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۶۷/۲۵	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۶۷/۲۵	۰/۰۰۰	۲	۰/۰۰۰	۶۷/۲۵

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سوالات پیش‌دوم پرستشنامه

ردیف	سؤال	اطلاعات آماری اختلاف نظر زنان و مردان جامعه تحقیق با استفاده از		توصیف آرای پاسخ‌دهندگان										
		آزمون آماری مجذورکای			مردان			زنان						
		ارزش	درجه آزادی	سطح احتمال (P)	کاملاً مخالفم	مخالفم	مطلقاً موافقم	مخالفم	مطلقاً موافقم	نسبتاً موافقم				
۲۵	با تفکیک، همکاری اداره کل تربیت بدنی ایران با قدراسیون‌های ورزشی و اداره کل تربیت بدنی دختران با انجمن ورزشی بانوان به مراتب بهتر می‌شود	۶۲/۴۶	۲	۰/۰۰۰	-	-	۴	۲۴۱	۷۵۵	۱۳	۲۰	۳۱	۳۸	۸
۲۶	با تفکیک، استقلال مالی، بودجه‌ای و اداره کل از ساختار فوقانی و سایر سازمان‌های موجود در سطح وزارت آموزش و پرورش و ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها و ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌ها به خوبی تقویت می‌شود	۹۳/۱۴	۲	۰/۰۰۰	-	-	۱	۲۹	۷۰	۲۰	۳۱	۳۵	۳۸	۵
۲۷	با تفکیک، تلاش دو اداره کل موجب خواهد شد تا سوانه ورزش بانوان آموزش و پرورش تقویت یابد	۸۳/۱۵	۲	۰/۰۰۰	-	-	۴	۳۸	۶۸	۱۱	۱۳	۵۰	۲۴	۲
۲۸	تفویض اختیار به واحدهای آموزشی بهتر می‌شود	۹۲/۵۴	۲	۰/۰۰۰	-	-	۳	۳۵	۶۹	۱۶	۲۷	۳۶	۳۹	۲

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سؤالات بخش دوم پرسشنامه

ردیف	سؤال	اطلاعات آماری اختلاف نظر زنان و مردان جامعه تحقیق با استفاده از آزمون آماری مجذور کای												سؤال	ردیف										
		مردان						زنان																	
		مواقف کاملاً موافقم	مطمن نیستم	مخالقم	کاملاً مخالفم	مواقف کاملاً موافقم	مطمن نیستم	مخالقم	کاملاً مخالفم	مواقف کاملاً موافقم	مطمن نیستم	مخالقم	کاملاً مخالفم												
۲۹	با تفکیک، امکان برنامه‌ریزی و اجرای پژوهش‌های بیشتر در حوزه ورزش دانش‌آموزی میسر می‌شود.	۱۱	۲۳	۳۹	۲۳	۱۲	۷۹	۲۰	۱	-	-	۸۶	۷۷	۲	۰/۰۰۰	۲	۱۰۹/۰۱	۳۰	با تفکیک، نسبت بودجه پژوهش و تحقیقات ورزش دانش‌آموزی نسبت به سایر برنامه‌های ورزشی مثل مسابقات و ...، شدت افزایش می‌یابد.	۳۱	با تفکیک، کیفیت برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، افزایش بودجه و تعداد دوره‌ها و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به نحو مطلوبی فراهم می‌شود.	۳۲	با تفکیک، جایگاه ورزش قهرمانی در بخش ورزش دانش‌آموزی و در بخش ورزش کل کشور روشن‌تر می‌شود.	۳۳	با تفکیک، حضور تیم‌های ورزشی، پژوهشگران و کارشناسان ورزش دانش‌آموزی در میادین بین‌المللی مربوطه به خوبی تقویت می‌شود.
۱	۲۳	۳۹	۲۳	۱۲	۷۹	۲۰	۱	-	-	-	-	۸۶	۷۷	۲	۰/۰۰۰	۲	۱۰۹/۰۱	۳۰	با تفکیک، کیفیت برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، افزایش بودجه و تعداد دوره‌ها و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به نحو مطلوبی فراهم می‌شود.	۳۱	با تفکیک، جایگاه ورزش قهرمانی در بخش ورزش دانش‌آموزی و در بخش ورزش کل کشور روشن‌تر می‌شود.	۳۲	با تفکیک، حضور تیم‌های ورزشی، پژوهشگران و کارشناسان ورزش دانش‌آموزی در میادین بین‌المللی مربوطه به خوبی تقویت می‌شود.		
۳	۱۹	۴۶	۲۱	۱۱	۷۸	۱۵	۷۳	۴	۴	-	-	۸۶	۷۲	۲	۰/۰۰۰	۲	۱۰۹/۰۱	۳۰	با تفکیک، کیفیت برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، افزایش بودجه و تعداد دوره‌ها و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به نحو مطلوبی فراهم می‌شود.	۳۱	با تفکیک، جایگاه ورزش قهرمانی در بخش ورزش دانش‌آموزی و در بخش ورزش کل کشور روشن‌تر می‌شود.	۳۲	با تفکیک، حضور تیم‌های ورزشی، پژوهشگران و کارشناسان ورزش دانش‌آموزی در میادین بین‌المللی مربوطه به خوبی تقویت می‌شود.		
۳	۱۲	۲۹	۳۶	۲۰	۷۷	۱۳	۷۷	۷	۷	-	-	۱۰۱	۷۴	۲	۰/۰۰۰	۲	۱۰۹/۰۱	۳۰	با تفکیک، کیفیت برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، افزایش بودجه و تعداد دوره‌ها و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به نحو مطلوبی فراهم می‌شود.	۳۱	با تفکیک، جایگاه ورزش قهرمانی در بخش ورزش دانش‌آموزی و در بخش ورزش کل کشور روشن‌تر می‌شود.	۳۲	با تفکیک، حضور تیم‌های ورزشی، پژوهشگران و کارشناسان ورزش دانش‌آموزی در میادین بین‌المللی مربوطه به خوبی تقویت می‌شود.		
۲	۹	۳۷	۳۱	۲۱	۶۶	۲۵	۶۶	۲۵	۹	-	-	۱۱۸	۸۱	۲	۰/۰۰۰	۲	۱۱۸/۸۱	۳۰	با تفکیک، کیفیت برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، افزایش بودجه و تعداد دوره‌ها و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به نحو مطلوبی فراهم می‌شود.	۳۱	با تفکیک، جایگاه ورزش قهرمانی در بخش ورزش دانش‌آموزی و در بخش ورزش کل کشور روشن‌تر می‌شود.	۳۲	با تفکیک، حضور تیم‌های ورزشی، پژوهشگران و کارشناسان ورزش دانش‌آموزی در میادین بین‌المللی مربوطه به خوبی تقویت می‌شود.		

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سوالات بخش دوم پرسشنامه

ردیف	سؤال	مردان جامعه هدف: با استفاده از آزمون آماری مجذور کای		توصیف آرای پاسخ‌دهندگان																
		مردان					زنان													
		کاملاً موافقم	موافقم	مطمئن نیستم	مخالفم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخالفم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخالفم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخالفم	کاملاً موافقم	سطح احتمال (P)	درجه آزادی
۳۴	تفکیک، تأثیر مثبتی بر روند گسترش ورزش همگانی در بخش دانش‌آموزی و ورزش همگانی در کل کشور دارد و برودجه و برنامه‌های آنها را تقویت می‌کند	۷/۳	۷/۸۵	۷/۳۳	۷/۳۰	۷/۱۹	۷/۷۵	۷/۱۹	۷/۲۳	۷/۸۸	۷/۸۲	۷/۹	۷/۱	۷/۳	۰/۰۰۰۰	۲	۱۰۰/۲۹		تفکیک، منجر به خلاقیت و پرورش نوآوری‌هایی در تدوین درس تربیت بدنی توسط معلمان ورزش می‌شود	۳۵
۳۶	تفکیک، منجر به جذاب و انتشار کتاب‌های کمک آموزشی و راهسازی تدریس مناسب برای معلمان ورزش کلیه دوره‌ها می‌شود	۷/۹	۷/۱۹	۷/۳۳	۷/۱۹	۷/۲۲	۷/۷۳	۷/۸۸	۷/۹	۷/۹	۷/۹	-	-	-	۰/۰۰۰۰	۲	۸۳/۹۹		تفکیک، زمینه مناسب تألیف و تدوین کتاب‌های درسی ورزش در پایه‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی را به نحو مطلوب میسازد	۳۷
		۷/۸	۷/۸۵	۷/۳۵	۷/۲۱	۷/۱۸	۷/۹۶	۷/۲۳	۷/۸۱	-	-	-	-	-	۰/۰۰۰۰	۲	۹۲/۳۱			

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سؤالات بخش دوم پرسشنامه

مردان		توصیف آرای پاسخ‌دهندگان						زنان			سؤال	ردیف		
		مواقف کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخافم کاملاً موافقم	مواقف کاملاً موافقم	مواقف کاملاً موافقم	مطمئن نیستم	مخافم کاملاً موافقم	مواقف کاملاً موافقم	سطح احتمال (P)			درجه آزادی	ارزش
۱/۸	۱/۲۱	۱/۲۱	۱/۳۱	۱/۲۸	۱/۱۹	۱/۶۵	۱/۲۶	۱/۳	-	۰/۰۰۰	۲	۸۱/۷۲	۳۸	تفکیک، امکان مشارکت مؤثر معلمان و ورزش در تصمیم‌گیری ویژه ورزش دانش‌آموزی در کلیه سطوح درون - سازمانی وزارت آموزش و پرورش و برون سازمانی را بهتر می‌سازد
-	-	۱/۲۱	۱/۲۱	۱/۲۶	۱/۴۳	۱/۶۲	۱/۸۸	۱/۳	۱/۵	۰/۰۰۰	۲	۱۰۳/۹۷	۳۹	تفکیک، کاهش هزینه‌های جاری خدماتی بخش‌های گوناگون ورزش دانش‌آموزی را به ارمغان دارد
۱/۸	۱/۲۲	۱/۳۳	۱/۳۳	۱/۲۶	۱/۱۱	۱/۴۲	۱/۳۳	۱/۵	-	۰/۰۰۰	۲	۳۸/۶۹	۴۰	تفکیک، منجر به دخالت بیشتر ساختار - های فوقانی در برنامه‌های ورزش دانش‌آموزی و اعمال نظر فراتر آنها خواهد شد
۱/۳	۱/۱۰	۱/۴۱	۱/۴۱	۱/۳۳	۱/۲۳	۱/۶۲	۱/۲۶	۱/۶	-	۰/۰۰۰	۲	۱۰۱/۱۱	۴۱	با تفکیک، بنیان‌های دینی، اخلاقی و ارزشی معلمان و مربیان ورزش و دانش‌آموزان ورزشکار بهتر تقویت می‌شود

ادامه جدول ۱ - بررسی دیدگاه‌های زنان و مردان پاسخ‌دهنده در خصوص سؤالات بخش دوم پرسشنامه

ردیف	سؤال	اطلاعات آماری اختلاف نظر زنان و مردان جامعه محقق با استفاده از آزمون آماری مجذورکای									
		مردان					زنان				
		کاملاً موافقم	مطمن نیستم	مخالقم	کاملاً موافقم	کاملاً مخالفم	مطمن نیستم	موافقم	مخالقم	کاملاً موافقم	کاملاً مخالفم
۴۶	با تفکیک، ارزشیابی درس تربیت بدنی در مدارس از برنامه، محتوا و کیفیت مطلوب‌تری برخوردار خواهد شد	۱۱۰/۴۶	۲	۰/۰۰۰	۳/۳	۱/۸	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳
۴۷	تفکیک، ارزشیابی از کارمعلمان و ورزش، مدیران واحدهای بخش ورزش دانش‌آموزی در سطح شهرستان‌ها و استان‌ها را بهتر می‌سازد	۸۲/۸۳	۲	۰/۰۰۰	۳/۳	۱/۸	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳
۴۸	با تفکیک، آمادگی جسمانی دانش‌آموزان با کیفیت بهتری به‌اجرا درمی‌آید و هدف‌های اصلی درس تربیت بدنی بهتر محقق می‌شود	۱۱۵/۰۹	۲	۰/۰۰۰	۳/۳	۱/۸	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۳/۳
۴۹	از دیدگاه شما بهترین ساختار تشکیلاتی برای تربیت بدنی حوزه سنادی وزارت آموزش و پرورش چیست؟ (به ترتیب اولویت از شماره ۱ تا ۵ علامت گذاری کنید) **	۴۴/۳۳	۷	۰/۰۰۰							

** = تنها موردی است که در آن اختلاف نظر دو گروه (زنان و مردان) جامعه محقق معنی دار نیست.

*** = برای اطلاعات توصیفی بیشتر در خصوص این سؤال، به جدول ۴-۶۰ در اصل گزینش مراجعه کنید.

بحث و بررسی و نتیجه گیری

افراد جامعه پژوهش، فراتر از سطح کارشناسی است، در ضمن ۷۳ درصد آنها در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی تا یکی از دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد یا دکترا پیش رفته‌اند. همچنین، ۷۱ درصد از پاسخ‌دهندگان بیشتر از ۳ سال سابقه مدیریت در بخش‌های مختلف ورزش کشور دارند. ۶۷ درصد از افراد پاسخ‌دهنده بیشتر از ۳ سال مدیریت تربیت بدنی آموزش و پرورش را عهده‌دار بوده‌اند.

هر دو گروه (زنان و مردان) جامعه تحقیق، ساختار برتر برای تشکیلات ورزش دانش‌آموزی را تأسیس سازمان ورزش دانش‌آموزی یا معاونت ورزش دانش‌آموزی می‌دانند، در حالی که دست‌اندرکاران وزارت آموزش و پرورش با ایجاد چنین نهادی در آموزش و پرورش موافق نیستند^۱ در نفی این موضوع، یکی از معاونان وزارت آموزش و پرورش می‌گوید: "تشکیل معاونت ورزش در سطح وزارت آموزش و پرورش، به صدا در آوردن شیپور از دهان گشاد آن است که نه اینکه مشکلی را حل نمی‌کند، بلکه مشکلات جدیدی در نظام اداری با افزایش کاذب سازمان اداری نامتوازن و برنامه‌های ورزشی به صورت حرفه‌ای و به دور از اهداف پرورشی ایجاد خواهد نمود" (۱۰ و ۱۱).

- به استناد نتایج پژوهش، بعد از اینکه اداره کل تربیت بدنی پیشین وزارت آموزش و پرورش به دو اداره کل تربیت بدنی پسران و دختران تقسیم شد، یکپارچگی نیروهای فعال در حوزه تربیت بدنی کشور از بین رفته است، چون با وجود آنکه بیشتر از ۷۰ درصد پاسخ‌دهندگان بیشتر از ۲ سال سابقه مدیریت در بخش ورزش دانش‌آموزی داشتند. ولی در ۴۸ سؤال از ۴۹ سؤال بخش دوم پرسشنامه، اختلاف نظر اساسی و معنی‌داری بین زنان و مردان جامعه ورزش به ویژه ورزش دانش‌آموزی در خصوص تفکیک یاد شده مشاهده می‌شود.

- یکی از دست‌اندرکاران وزارت آموزش و پرورش، مشکل اصلی ورزش آموزش و پرورش را در آموزشگاه‌ها می‌داند و نیز "عدم برخورداری آن از یک سیستم جامع آموزشی و تربیتی" و "نه مشکل اداری و سازمانی آن" و بر همین سیاق بر قلم آورده‌اند "بخش‌های اداری تربیت بدنی اعم از ستاد یا اجرا علی‌رغم برخوردار بودن از بیشترین اختیارات مالی و اجرایی از کمترین بهره‌دهی برخوردار

۱- نامه شماره ۱۴۰/۲۲۹۳۳ مورخ ۷۸/۱۲/۳ وزیر آموزش و پرورش (آقای مظفر) به رئیس جمهور و نامه شماره

۵۰/۲۴۶۷ مورخ ۷۶/۱۰/۱۵ معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش (آقای عبادی) به وزیر آموزش و پرورش.

بوده‌اند" (۱۰). همه این اظهار نظرها حاکی از آن است که این مقام مسئول، نیروهای بخش تربیت‌بدنی وزرات آموزش و پرورش را فاقد استعداد درونی و خلاقیت می‌داند و از همین رو "جدا شدن ورزش از بخش پرورشی" را "به هیچ وجه به صلاح نمی‌داند. با این وجود، اختصاص بخشی از آرای پاسخ‌دهندگان به این دیدگاه جای سؤال دارد.

- در گذشته، وزیر سابق آموزش و پرورش به سازمان امور اداری و استخدامی کشور نوشتند: "ایجاد حوزه معاونت ورزش در وزارت آموزش و پرورش مورد تأیید می‌باشد" (۷). بنابراین، ایجاد حوزه معاونت ورزش، اندیشه‌ای است که ریشه در گذشته‌های دور دارد و وزارت آموزش و پرورش در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷، چند صباحی وجود آن را تجربه کرده‌است و با رونق آن، بعید به نظر می‌رسد بخش‌های دیگر وزارت آموزش و پرورش آسیب ببیند و اصولاً اگر جاذبه و نشاطی در فعالیت‌های ورزشی وجود دارد که مقام ارشد این وزارتخانه بدان اذعان کرده و چاشنی شدن آن را با فعالیت‌های پرورش ضروری می‌داند (۱۱)، در بخشی محصول تلاش و فعالیت نیروهای فعال در ورزش آموزش و پرورش است که در جایی، آنها را بی‌رغبت و کم تحرک معرفی کرده (۱۱) و در جای دیگری، آنها را فاقد استعداد درونی به شمار آورده‌است (۱۰).

- نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که سه ساختار تشکیلاتی برتر از سوی پاسخ‌دهندگان عبارتند از معاونت ورزش دانش‌آموزی با سه اداره کل ورزش مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه و پیش‌دانشگاهی، معاون ورزش دانش‌آموزی با دو اداره کل تربیت‌بدنی پسران و دختران و سازمان ورزش دانش‌آموزی که ریاست آن معاون وزیر آموزش و پرورش نیز می‌باشد.

این نتایج در حالی به دست آمده است که مسئول ارشد وزارت آموزش و پرورش ضمن اشاره به این نکته که حدود یک سال است از زمان تفکیک اداره کل تربیت‌بدنی می‌گذرد می‌نویسند: "اینجانب معتقدم با بررسی این مشکلات در جلسات کارشناسی و ترمیم و اصلاح و تعیین تکلیف موارد مذکور توسط دستگاه‌های ذی‌ربط و با یک حرکت جدی و فعال و برنامه‌ریزی شده توسط مسئولان ذی‌ربط با توجه به آمادگی کافی که برای این کار وجود دارد، می‌توان وضعیت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش را حتی با وجود یک اداره کل تربیت‌بدنی سامان داد و ارتقا بخشید. البته تبدیل اداره کل تربیت‌بدنی به یک مرکز مستقل با رده تشکیلاتی خاص زیر نظر مستقیم وزیر آموزش و پرورش نیز از جمله پیشنهادهای مطروحه در این زمینه می‌باشد (۱۱).

از این بخش از نامه مسئول ارشد وزارت آموزش و پرورش استنباط می‌شود که اولاً ایشان طی

گذشت یک سال و پس از بررسی‌های کامل‌تر و کارشناسی به این باور رسیده‌اند که می‌توان دو اداره کل تربیت‌بدنی را مجدداً در قالب یک اداره کل متمرکز ساخت. به علاوه، این امکان وجود دارد که حتی اداره کل تربیت‌بدنی مذکور را از مجموعه معاونت پرورشی منفک ساخت، به صورتی که به عنوان یک اداره کل راساً زیر مجموعه ساختارهای وزیر قرار گیرد. بدین ترتیب ایشان دیدگاه برخی از صاحب‌نظران را که معتقدند "جداسازی تربیت‌بدنی از امور پرورشی موجب تهی کردن امور پرورشی و معنوی از شور و نشاط و تحرک و جاذبه‌های ورزشی و همچنین تهی کردن امور تربیت‌بدنی از مفاهیم معنوی و اخلاقی می‌شود و اجرای تصمیم جداسازی را لطمه‌ای بزرگ بر ایفای رسالت پرورشی و تربیتی در ابعاد مختلف می‌دانند" (۱۰) نفی می‌کنند.

- یکی از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۴۶ درصد از کل پاسخ‌دهندگان بر این باورند که تفکیک اداره کل تربیت‌بدنی پیشین وزارت آموزش و پرورش به دو اداره کل تربیت‌بدنی مقدمه‌ای برای ارتقای سطح ساختار و تشکیلات ورزش دانش‌آموزی است. ۳۷ درصد نیز مخالفت خود را با این موضوع ابراز داشته‌اند. متون موجود نیز حاکی از آن است که تحقق چنین امری در حال حاضر میسر نیست، چون ساختار برتر بعد از اداره کل در رده سازمانی، معاونت است که مسئولان وزارت آموزش و پرورش با صراحت با تأسیس معاونت ورزش در وزارت آموزش و پرورش مخالفت کرده‌اند (۱۰، ۱۱).

منابع و مأخذ

۱. آزادفدا، شیوا. "بررسی و تحلیل بودجه و اعتبارات فصل تربیت‌بدنی و امور جوانان"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۷۵.
۲. الوانی، مهدی. "مدیریت عمومی"، نشر نی، چاپ دهم، تهران، ۱۳۷۶.
۳. "بررسی وضعیت جاری ورزش مدارس"، واحد پژوهش و تحقیق اداره کل تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش.
۴. سازمان امور اداری و استخدامی کشور. "مجموعه هدف، وظایف و پست‌های سازمانی معاونت ورزش وزارت آموزش و پرورش"، به موجب تبصره ۲ ماده ۸ قانون استخدام کشوری، خرداد ماه ۱۳۵۷.
۵. کریمی، جواد. "تاریخچه تربیت‌بدنی"، مندرج در مجموعه مقالات اولین کنگره علمی ورزشی مدارس کشور، انتشارات اداره کل تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۳.

۶. همتی نژاد، مهرعلی. "بررسی و مقایسه ساختار تشکیلاتی سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران و چند کشور جهان ارائه الگوی تشکیلاتی مناسب"، رساله دکترا، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران، ۱۳۷۵.
۷. نامه آقای محمدعلی نجفی (وزیر اسبق آموزش و پرورش) به شماره ۷۰۰/۱۰۸۰ مورخ ۷۶/۳/۴ به دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور.
۸. نامه شماره ۵۹۲۴/د مورخ ۷۶/۹/۱۰ دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور به وزیر آموزش و پرورش (آقای مظفر) مبنی بر موافقت سازمان مذکور با ایجاد معاونت ورزش.
۹. نامه شماره ۱۸۳۴۸/۱۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۴، دفتر رئیس جمهوری به جناب آقای مظفر.
۱۰. نامه شماره ۵۰۰/۲۴۶۷ مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۱۵، معاون پرورشی (آقای عبادی) به آقای مظفر.
۱۱. نامه شماره ۱۴۰/۲۲۹۳۳ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۳ آقای مظفر به رئیس جمهور.